

Leerstoelen CAOP

Het CAOP ondersteunt vijf bijzondere leerstoelen en de daaraan verbonden bijzonder hoogleraren:

1. Albeda Leerstoel, Universiteit Leiden – prof. Jaap Uijlenbroek en prof. Barend Barentsen
2. Ien Dales Leerstoel, Universiteit Leiden, Campus Den Haag – prof. Zeger van der Wal
3. Leerstoel Comparative public sector en civil service reform, Universiteit Leiden, Campus Den Haag – prof. Frits van der Meer
4. Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt, Tilburg University / RefleCt – prof. Frank Cörvers en prof. Marc van der Meer
5. Leerstoel Productiviteit in de Publieke Sector, Erasmus Universiteit – prof. Jos Blank

Onderstaand een beknopt overzicht van de onderwerpen die de hoogleraren gedurende hun benoemingstermijn behandelen:

Albeda Leerstoel | Barend Barentsen en Jaap Uijlenbroek:

Jaap Uijlenbroek:

Gebaseerd op zijn constatering (bron: oratie 2015):

- Dat het functioneren van de overheid randvoorwaardelijk is voor het functioneren van alle andere maatschappelijke sectoren.
- Dat het verandervermogen van de overheid belangrijk is om mee te ontwikkelen met maatschappelijke ontwikkelingen.
- En dat arbeidsverhoudingen daar een belangrijke factor in vormen.

Besteedt Uijlenbroek o.a. aandacht aan de volgende onderwerpen:

- Het proces van verdere schaalvergroting binnen de overheid en de wijze waarop kleinschaligheid daarin kan worden georganiseerd.
- De politiek-ambtelijke verhoudingen en in het bijzonder casuïstiek met politieke consequenties waarbij gekeken wordt naar de rol van de ambtelijke organisaties daarin.
- Ontwikkelingen in het sectorenmodel en de mate waarin het sectorenmodel en de wijze waarop invulling wordt gegeven aan het collectief arbeidsvoorwaardenoverleg van invloed is op het verandervermogen van de overheid.
- Ambtelijk vakmanschap.
- De toekomst van de cao.

Barend Barentsen houdt zich onder meer bezig met de thema's:

- Normalisering ambtelijke rechtspositie.
- Medezeggenschap en vernieuwende impulsen.
- Collectieve actie en collectief overleg: worden deze 'vrijer'?

- Normering (top)inkomens en vrijheid van collectief onderhandelen
- Herplaatsingsinspanningen: voordat tot reorganisatieontslag of ongeschiktheidsontslag kan worden overgegaan dienen er herplaatsingsinspanningen te worden geleverd. Zijn er verschillen met de marktsector en hoe pakken 'open' normen en collectieve afspraken uit
- Veilig werken: moeten er bijzondere regels gelden (ook wat schadevergoeding betreft) bij werken voor de publieke zaak?

Ien Dales Leerstoel | Zeger van der Wal (benoemd op 1 mei 2017)

Zeger behandelt thema's die zijn gerelateerd uit de onderzoeksagenda van zijn oratie:

Managers in de (semi-)publieke sector werken in een omgeving die steeds complexer en meer onvoorspelbaar wordt. Dit vraagt om nieuwe kennis en competenties, maar biedt ook enorme kansen. Dat betoogt Zeger van der Wal, bijzonder hoogleraar Bestuurskunde, in zijn oratie op 3 maart voor de Ien Dales Leerstoel van de Universiteit Leiden en het CAOP.

De overheid nu is niet dezelfde overheid als een paar decennia geleden, en dat betekent dat de rol van de overheidsmanager in de 21e eeuw ook aan het veranderen is. Dat heeft te maken met een aantal grote trends, die nu in een stroomversnelling zijn geraakt en elkaar versterken, legt Zeger van der Wal uit. 'Kijk bijvoorbeeld naar de razendsnelle technologische ontwikkelingen van de afgelopen jaren. Het is al een uitdaging om deze bij te houden, en tegelijkertijd geven deze ontwikkelingen burgers en andere *stakeholders* de middelen om de overheid directer te meten en kritisch te volgen.' Dat legt een grote druk op overheidsorganisaties om mee te innoveren. Van der Wal: 'Burgers begrijpen niet waarom er elk jaar een nieuwe iPhone is, maar het twintig jaar duurt om een metrolijn aan te leggen. Dat is misschien niet helemaal een eerlijke vergelijking, maar het toont wel het spanningsveld waarin overheidsmanagers zich bevinden.' Precies dat spanningsveld is waar Van der Wal zich op gaat richten, als bijzonder hoogleraar op de Ien Dales Leerstoel die zich richt op 'De overheid als arbeidsorganisatie'. 'Er komt nu veel meer op de overheid af dan twintig jaar geleden.' Vroeger had de overheid meer grip op de omgeving en werden overheidsmanagers meer gezien als de mensen met verstand van zaken. In het huidige tijdsgewricht bevinden overheidsmanagers zich in een VUCA-omgeving, zoals dat in managementtermen heet. VUCA staat voor *volatility, uncertainty, complexity en ambiguity*: volatiliteit, onzekerheid, complexiteit en ambiguïteit. Van der Wal legt uit: 'De omgeving is onvoorspelbaar omdat er steeds vaker sprake is van leiderschapswisselingen: een minister treedt af, een kabinet valt. Dat brengt ook wisselingen in beleid mee, waardoor er meer onzekerheid in het werk ontstaat. Daarnaast staan autoriteit, expertise en gezag überhaupt continu onder druk. Bovendien wordt het werkveld alsmaar meer complex, omdat er met steeds meer partijen moet worden samengewerkt, ook bijvoorbeeld met burgers of bedrijven.'

Verder wordt samen met Campus Den Haag o.a. onderzoek gedaan naar de kenmerken van integriteitsschendingen en ontwikkelingen van ambtelijk vakmanschap.

Leerstoel Comparative Public Sector en Civil Service Reform | Frits van der Meer:

Het centrale thema is:

- 'Studie van publieke sector en civil service systems in vergelijkend perspectief'.

Thema's daarbij zijn onder andere:

- wat hebben beide trends (MLG en voorwaardenscheppende staat) voor invloed op de omvang en samenstelling van de publieke dienst, de relatie van ambtenaren tot politieke bestuurders en burgers
- de benodigde vaardigheden (ook de professionaliteit) van ambtenaren, de training- en opleidingsbehoefte van het ambtelijk apparaat
- de benodigde inhoudelijke bescherming van de ambtelijke positie om hun rol waar te kunnen maken.

Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt | Frank Cörvers en Marc van der Meer

Voor de Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt is een meerjarig projectplan opgesteld als kader voor gezamenlijke kennisactiviteiten en producties. Per thema(-cluster) worden doelstelling en resultaat bepaald en vastgesteld welke expertise vanuit CAOP benut wordt. De vier thema's zijn: Lerarenagenda; Arbeidsvoorwaarden en –omstandigheden in het onderwijs; Productiviteit Onderwijs en Professionalisering in een gevarieerde wereld:

1. Lerarenagenda

- Standaarden van vakmanschap leraren
- Lerarenagenda en het Onderwijs van de toekomst (“instroom, doorstroom, uitstroom” en “toerusting onderwijs van de toekomst”)
- Loonvorming in de publieke en marktsector
- Lectorenkring MBO-lerarenagenda
- Bevoegdheden en Kennisinfrastructuur
- Status en imago van de leraar
- Impliciete contracten in het onderwijs
- CAOP-hoogleraren congres

Thema's in voorbereiding en/of onderzoek:

- Lerarentekort
- Bevoegdhedenstelsel
- Professionalisering, toekomst onderwijs
- Flexibilisering
- Productiviteit

- Innovatie

Leerstoel Productiviteit in de Publieke Sector | Jos Blank:

In de beschrijving van de leerstoel staan verschillende thema's genoemd in relatie tot de productiviteit van de publieke sector. De volgende thema's komen o.a. aan bod:

1. Fusies/samenwerking/schaalvergroting in de publieke sector
2. Overheidsbeleid en productiviteit in de zorg

Aan de hand van de oratie van Jos Blank wordt het thema fusies in de publieke sector verder uitgewerkt, onder andere door een bijeenkomst over "Illusies over fusies". Er zijn expertmeetings met het ministerie van BZK georganiseerd over fusies en samenwerking in het openbaar bestuur. Deze bijeenkomsten vonden plaats in het voorjaar. Daarnaast is er een vervolg in de serie "Productiviteit van overheidsbeleid".